

СЛОВО

Ш Р О

ШОНК-РУСИЧА

- ЖИВОПИСНА ЕМАЛЬ
- ЕМАЛЬ У КОНСТРУКЦІЇ
- ЕМАЛЬ У СКУЛЬПТУРІ
- КНЯЖА ЕМАЛЬ
- ІКОНА В ЕМАЛІЇ

ШОНК-РУСИЧ

Слава Ісусу Христу !

ЙОСИФ КАРД. (Сліпий - Коберницький - Дичковський)
Верхов. Архiep. Українців, Митрополит і пр.

Ватикан, дня 11 серпня 1971

Високоповажаний Пане Мистець !

Велике Спасибі Вам за емаль "Гуцули-музики" Вашої
роботи. Нехай Всевишній і на дальше благословить найкращими
успіхами Вашу артистичну працю.

*Не забувайте і ра
майдутьте. Ваш дар уміє працювати в музиці*

З Архирейським Благословенням

Кард. К. Кард.

Славко
Кард.

Високоповажаний Пан
Мистець К.Шонк-Русич

„Шонк-Русиз, обдарований талантом мистець, приніс славу українському народові своїми творами”.

Єпископ Кир Ісидор Борецький

„Шонк-Русиза — рисунок відзначається деформацією і наївністю, що ставить його мистецтво на межі народнього і рафінованих модерністів”.

Б. Стебельський

...„Емалії є стихією Шонк-Русиза”.

А. Курдидик

COLLECTIONS:

Over 700 collections in U.S., Canada,
England, Belgium, Germany, Japan,
Ukraine, Australia, Rome, Moscow,
Israel, and Argentina

CANADIAN NATIONAL • CANADIAN PACIFIC
TELECOMMUNICATIONS
CANADIEN NATIONAL • CANADIEN PACIFIQUE

6115B(12-67)

OAC797

TELEPHONED

QAC798(202346)

1972 MAY 21 PM 12 47

MMA032

MSSC595 M MTA479 06207 TJ CAN 14 PD 1 EXTRA TDMT BUFFALO NY

14 20 745P EDI/K SZONK RUSYCH FOCUS ART GALLERY

861 QUEEN ST WEST TOR

OUR MOST HEARTFELT CONGRATULATIONS AND WISHES FOR SUCCESS

AT OPENING OF YOUR EXHIBIT

UKRAINIAN STUDENT CLUB BUFFALO.

Wrought 12/5/85
ASK 363 34/85
No. TIME
S. R. BY
CALLS LEFT
REPTS *Da/10/31 Am/21/AT*
(CALL) DELIVER TLX

INFO
366 0956

Photography:

Olha Szonk
Yurko Kozak
Osyp Starostyak
Dr. M. Polotnyanka
Dana Sawchuk
Roman Kozak
K. Szonk
M. Burachok

Mounting — K. Szonk.

Printing:

American — Ukrainian Press

68 illustrations

1974/75

U S A

A W A R D S

*Received by Kost Szonk-Rusych
From Washington Square Outdoor
Art Exhibit New York:*

*2nd Prize — "MUCHOMORA"
Sculpture — Mushrooms
Fall Show, September — 1966*

*1st Prize — "OWL"
Sculpture — (Cooper Enamel)
Spring Show, May — 1967*

*1st Prize — "TOUCAN" (Pelican)
Enamel Painting
Spring Show, May — 1968*

*2nd Prize Enamel — "WILD FLOWER"
Fall Show, September — 1972*

*1st Prize Enamel — "LOBSTER"
Spring Show, May — 1973*

*2nd Prize Enamel — "KUKU BIRD"
Spring Show, May — 1974*

*A word about
Szonk-Rusych*

EXHIBITIONS:

New York
Buffalo, N.Y.
Winnipeg, Canada
Toronto, Canada
Philadelphia, Pa.
Baltimore, Md.
Cleveland, Ohio
Washington, D.C.
Detroit, Mich.
Hollywood, Calif.

WINNIPEG FREE PRESS, SATURDAY, MAY 13, 1972

New York artist Szonek-Rusych with his construction, Corn. An exhibit of the artist's work is being held Saturday and Sunday in the Manitoba Theatre Centre.

What Is Enamel?

K. S-R.

Enameling is an art that started more than two thousand years ago. It is noted for its brilliance of color and an air of elegance. The origins of Enameling date back to ancient times in Byzantium, where it was used to decorate metal. In the 5th century B.C. the Greeks appeared to have been the first to use enamel on metal. At the same time Kyjiw-Rus (Ukraine) were developing a distinctive style of enameling.

Enameling is a special technique in which colored glass is melted and fused on a metal base. The combination of fused glass and metal is called enamel. The glass used for enameling is a special kind, for ordinary glass would crack, thus spoil the beauty of the finished enameled work. Silica forms the basis of all glass. Rocks such as quartz, flint, sandstone are used in enamels. Here are some of the basic elements in the colors: boric oxide, sodium oxide, zinc oxide, aluminum oxide and tin oxide. If the enamel melts and fuses at 1400°F, it is a soft enamel; at 1500-1550°F, it is a medium enamel, and at 1600°F, it is a hard enamel.

We are usually accustomed to seeing enamels used in colorful novelties: jewelry, chalices, crosses, flasks, bowls and plates; but this craft is not limited in size. For example, large, striking enameled panels are being used as interior and exterior decorations for homes as well as various recreation centers.

Today enameling is done by a complicated process that takes many steps to complete. First, the copper plate to which the enamel colors are to be applied must be thoroughly clean. Then the enamel in the form of a fine powder is applied to the copper treated with gum tragacanth. The application is made either using frehand or with the use of a stencil.

The enamel colors may be divided into three groups: opaque, opalescent, and transparent.

Opaque enamels completely cover the metal on which they are fired and do not allow the metal color underneath to show through. Therefore opaque enamels are especially suited for metals, such as copper and for undercoatings when several enamel layers are desired.

Opalescent enamels are a combination of opaque and transparent enamels. They give the appearance of transparency, and have a strangely shimmering effect. However they are not as glassy and clear as the transparent enamels, depending on the way light hits them. They reflect an unusual and mysterious glow.

Transparent enamels, when applied over opaque, permit the colors underneath to show through. It can also be directly applied on clean copper, or to enamel such precious metals as silver and gold, achieving an effect resembling stained glass.

CONSTRUCTIONS

Construction is a new line of art in Enamel. To form a construction one must go through a long and delicate process. To start with, one cuts the desired designs out of the copper. Then the pieces are enameled and soldered onto enamel background such that it gives a three dimensional effect. This process was first developed by K. Szonk.

CHAMPLEVE

(Cherin-Ukrainian Style Enamel)

A center of champleve enamel work existed in the central Dnipro region in the fourth and fifth centuries of our era. Toward the middle of the tenth century the craftsman of Kyjiw, after contact with Byzantium, abandoned champleve technique for cloisonne (Perechorodysta enamel) or "Royal Enamel." In the eleventh century they were preparing enamel themselves and their hands were becoming more skillful. Enamel in Ukraine was called "Khiminet" (old term) later "Sklycia."

A scientist called Theophil explained in his works about the new technique in enamel "Cherin" (inlay of metal filled with black enamel) which was started in Rus, in the X century. In the Royal Period the craftsmen of Kyjiw enameled: miniature Icons, ornaments for religious books, jewelry and church items.

ANTIQUÉ ENAMELING

These enamels were prepared on gold metal. The colors then mostly used were black, red, blue, orange, green, yellow and white.

After the subject is chosen the desired areas are enameled and fired, leaving the remaining area empty and prepared for oxidation. After thorough cleaning, this area is treated with acid and left to oxidize for a certain length of time depending on the desired effect. This technique was discovered by K. Szonk.

CLOISONNE

(Royal Enamel)

Wire is used as an outline on the enameled design. Wires made out of copper, silver and gold are used. It is then flattened out and soldered on a flat surface. The enamel is placed on or around the Cloisonne.

ART IN FOCUS

Dorothy Graffy, Editor

131 N. 20th St., Philadelphia, Pa.

Ukrainian Enamels

Christina Czorpita, who has been introducing Ukrainian artists to Phila. in her Home Gallery, 6330 N. 12th St., is opening (Dec. 2 thru 16) a brilliantly colorful one-man show of enamel paintings, sculptures and constructions by Szonk-Rusych.

The history of enamel on metal goes back to the Greeks in the 5th Century B.C., later coming under Byzantine influence, and spreading to the Ukraine. In the 15th Century, France developed Limoge; while in 1929 the modern movement started in Vienna.

As utilized by Szonk-Rusych, the medium includes painting in enamel, sculpture, constructions, Icons and "Royal enamel" — cloisonne ("kniazha emal").

Decoratively handled in rich color, his subjects offer various forms of nature: flowers, mushrooms, fish, lobsters, birds (with preference for owls) and humans. But whatever their impetus, they are bright and happy in tone.

Szonk-Rusych favors the cloisonne technique of the Kievan Period (Ukraine, 9-13th centuries), which he calls "royal enamel".

For sculptures and constructions he models a copper base, then enamels and fires it. Additional pieces or larger copper layers are added in the constructions.

In every piece, color brilliance brings life to decorative design.

His, indeed, is a show well tuned to the Christmas season.

ПЕРЕД ВИСТАВКОЮ ШОНКА-РУСИЧА

Константин Шонк - Русич, довгорічний житель Шикаґа, але тепер уже „родовитий” ньюйоркчанин — влаштував тут свою першу індивідуальну виставку, в будинку Українського Літературно - Мистецького Клубу на 2-ій Аве-ню (відкривається в неділю 12-го березня). Родом він з Житомирщини, перед другою світовою війною — студент - заочник кінооператорського Відділу при Кіностудії в Києві, потім емігрант у Зах. Німеччині, переселенець до Америки. Ця, повна ідей і запалу, людина не мала багато часу на мистецькі студії, і тим більше — на виставки. Але Константин Шонк - Русич використовував кожну нагоду для навчання, працював і випробував свій природний хист у різних ділянках образотворчого мистецтва... Зустрівшись із такою ж закоханою в мистецтво молодою українкою Соною Лондін і заклавши родину, К. Шонк-Русич не покинув улюбленої справи. Багато з нас мали в руках поштові картки з репро-

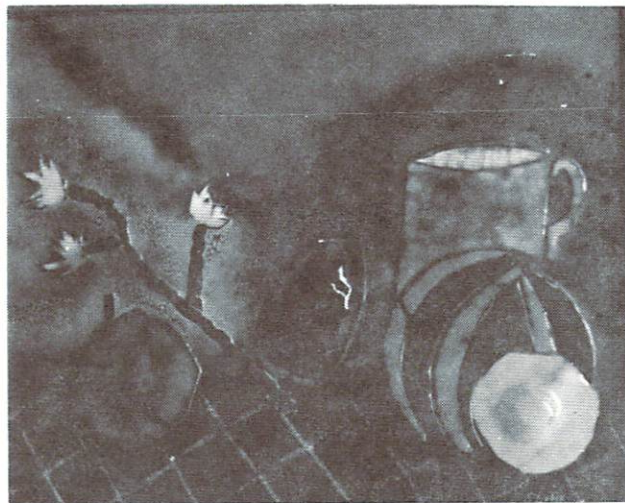

„Сова”, що принесла Константину Шонк-Русичеві першу нагороду

дукціями його кількох мозаїк. Можливо, дехто має виданий „Батьківщиною” в Нью Йорку минулого року великий альбом К. Шонк-Русича з відбитками його ліноритів, у якому живою красою дихають „Соняшники”, запам’ятовуються квіти в глечиках із орнаментами з Трипільської культури, півні, котли, песики, птахи, навіть чу-

дернацька миша ча довгому стеблі, що гризе колосок... Незвичайною технікою виконав мистець „Пса у квітах”, білого, але черноокого, „Коґа”... Якщо портрети кількох українських діячів, можливо, значно менше вдалі, то в тому альбомі справжнє захоплення викликають відомі, можна вже сказати — „Русичівські” сови. Ті сови, а особливо одна, виконана (це новий період у творчості К. Шонк - Русича) на витягій руках мідній платівці, розмальована й емальована — вона здобула мистцеві першу нагороду на минулорічній Осінній Виставці у Вашингтон - Сквері в Нью Йорку, у відділі прикладного мистецтва, про що повідомляв „Вілляжер” з 15-го вересня 1966 року. Та ж газета мистців ще раніше повідомляла про успіх його іншої емалії — „Гриби”.

На виставці в ЛМКлюбі ми й побачимо яких 20 мозаїк — зразків складного і рідко у нас плеканого мистецтва, та понад 40 емалій Константина Шонк - Русича. Емалії були відомі ще в княжому Києві, але з часом „призабулись”. Над ними важко працювати, вони вимагають і

Still Life

5-та виставка емалій Шонка-Русича продовжена до 20-го січня

мистецтва граверства, і малярських знань, і терпеливості, всього, що має — з допомогою невтомної дружини — мистець К. Шонк - Русич. Здається, що саме в ділянці ужиткового мистецтва, над яким вони обоє тепер працюють, К Шонк - Русич дійсно знайшов себе. Тонко відчуваючи природу, з її квітами, грибами, птахами, черепашками і „ім же ність числа”, мистець закріплює її — і своє романтично - піднесене бачення світу — то на барвистих, повних краси емаліях, то у формі витятих з міді рослин, тварин, птахів і риб, прикрашених ніжними барвами, що їх дає ця техніка і вже натреноване відчуття та око мистця.

Самозрозуміло, кожен судить по-своєму й кожному може подобатись що-інше. Але в одному можемо бути спільно певні: виставка праць Константина Шонк-Русича не буде звичайною собі виставкою.

Л. П.

Нью Йорк. — П'ята з черги індивідуальна Виставка емалій мистця Константина Шонка-Русича в „Норм Енемал Арт Галері” при 318 Схід 9-ій вулиці, на долині міста, продовжена до 20-го січня 1972 року. К. Шонк-Русич організує при тій галерії Музей, де будуть зберігатись зразки прикладного мистецтва. З 15-го січня в галерії будуть виставлені його емалії-ікони та репродукції старовинних українських емалій з княжої доби. Емалія — це одна з дуже давніх мистецьких технік, яка не піддається руїницікій дії часу. К. Шонк-Русич одержав за свої праці на загальних американських виставках у Вашингтонському у Сквері в Нью Йорку: другу

нагороду за емалію „Мухомери” та дві перші нагороди за „Сову” і за „Птаха-тукана”. До цієї Виставки вийшов каталог з майже 30 ілюстраціями.

Dnipro. Ink and pencil

UKRAINIAN FESTIVAL OF ARTS

APRIL 15 - 22, 1972

Fragment of the exhibit in Buffalo

Szonk-Rusych, Marta Pereyma, Michajlo Sypniak and Zirka Czmola

ВІННІПЕГ ПІД ЗНАКОМ ЕМАЛІ

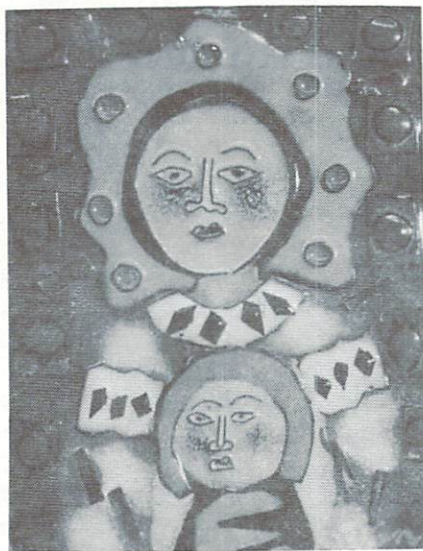
ПОВНИЙ УСПІХ ВИСТАВКИ МИСТЦЯ К. ШОНК-РУСИЧА

Коли за три вечори крилом імпозантної будівлі Театрального Центру Вінніпегу, в якому відбувалася виставка емалі Константина Шонк-Русича, пересунулися близько п'ятсот відвідувачів, коли на три четвертини викуплено твори згаданого мистця, що не мали на собі карточки з застереженням "Не для продажу" і коли ряд прихвильних справді розчарувалися, що не могли вже купити ніякого експонату та тільки просили прислати їм щось подібного до бажаного ними, — то це з кожного погляду може бути успіхом: насамперед К. Шонка-Русича, як творця, далі організаторів виставки, якою була фірма "Мамай" Трачів-Макруци і, найбільш, нашої вінніпезької культурної верхівки, яка виявила повне зацікавлення виставленими емаллями.

Це правда, що емаль — рідкісне мистецтво і Вінніпег не мав досі нагоди бачити його виставки, а наскільки нам відомо, є в нашій громаді з тієї ділянки творчості... аж два зразки. Правда теж, що хто цікавиться українським мистецтвом, знає про Марію Дольницьку, про далекий Відень, що в ньому наша емаль'єрка живе й творить, — і може, зрештою, тільки мріяти про щось таке, як її емаль. Нарешті правда теж, що це тяжке і вимогливе щодня та матеріялу мистецтво — рідкісне та то-

му й високо цінене теж і в широкому світі. А на основі цього всього можемо справді говорити про ласкавість долі для нашого мистецького дорібку на цьому континенті, коли тут, серед нас (бо до Нью-Йорку не так то і з Вінніпегу далеко!) живе і творить К. Шонк-Русич, для

тільки з першого погляду так. Княжа емаль, у якій працює теж К. Шонк-Русич і в якій він просто одержимий, промовляє і до сьогоднішньої справді культурної людини несхоплюю і єдиною, цьому мистецтву прикметною суттю, — своєю глибинною ефектністю й елегантністю, сво-

К. Шонк-Русич — (емаль)

нього емаль є його стихією: він у ній залюблений, він у ній творчий експериментатор, він у ній крок за кроком йде до нових і нових осягтів.

Емаль — мистецтво старовини і коли паде те слово, найчастіше пригадують ся нам княжі емалі, навіть надзвичайна збірка поезій Оксани Лятуринської з такою ж назвою. Пахне від цієї назви давниною, історією, традицією. Але це

їм неповторним і непідробленим кольоритом, своїм специфічним чаром золота, срібла, міді, мосу та топленої стобарвної склици водночас, — однаково у великому чи мацінькому форматі творі. А коли додати, що наш мистець-гість, К. Шонк-Русич перейшов, заки спинитись і взятись за це мистецтво, ще раніше техніки олії, акварелі, графіки і скульп-

тури та що досвід зі згаданих ділянок пробує він все досконаліше використовувати в такій "статичній" області, як емаль, — перетасе бути дивним, чому його емальні твори так "беруть" за очі і за серце, чому стають близькі і рідні. Адже кожний знайде у них те, що любить. Той — колір, інший — форму і лінію, ще інший — сюжет і оригінальність. А вже у двох ділянках К. Шонк-Русич єдиний: У конструкції емалі, точніше — в емалі-скульптурі, самостійній та на підбраному під неї тлі з такого "плохого" матеріалу, як дерево. З дерева додає теж наш мистець своїм емалям здебільша і рами, — які тільки ще більше підкреслюють красу цих творів.

На виставці, про яку мова і яка тривала вечорами від 12 до 14 травня 1972, мали ми нагоду бачити більш 110 творів К. Шонка-Русича. На яких близько 40 з них була карточка, що твір не на продаж. Серед них були і ті п'ять, що за них наш мистець дістав у ЗСА на великих вистав-

ках перші нагороди. Окрему стіну, яка викликала тільки зависть та досаду, що з неї нічого не дістати, прикрасили рідкісної вартості копії Мадон, христів та ікон з нашої княжої доби, — просто-напросто шкода, що з такої стіни не мав мистець бодай карточки, щоб її показувати знавцям емалі. На двох інших стінах емалі К. Шонка-Русича переливались, як весняний і грайливий водопад, технікою та сюжетністю цього мистецтва, від прецизних, золотим дротом виведених птахів як повені колірної склиці-емалі (це вона має назву перегородної і княжої) до врізної (відомої в старій Україні "черлної" емалі) і врешті до наймолодшої, бо з... 15 сторіччя, її техніки — мальованої емалі. Остання промовляла до нас, поруч тамтих, — соковитих, повних нескорного сяйва та водночас спокійних і достойних своїм справді "княжим маєстатом", — найменше, хоч на диво її найрадіше купували: Емальні церкви і хатки, дівчат і трембітарів, козаків і таке

інше. Ясно, що за свої гроші можна кожному купити, що йому любе, але за ці ж свої гроші варто таки мати емаль у її суттєвій та класичній, "вічній" і традиційній формі. Чужинців і знавців не підведеш, вартості хаті чи збірці мистецьких творів цим не додаси.

Мистець, організатори, публіка, — всі були з цієї виставки вдоволені. Хочемо вірити, що К. Шонк-Русич, який з дружиною і синком побували у Вінніпезі вперше та навіть вподобали собі наше місто, приїдуть сюди скоро з новою, — просимо їх згори: з більшою! — збіркою емалі і вінніпезьці щераз матимуть нагоду справжньої мистецької насолоди. А "Мамай" хай з чистим сумлінням впише цю виставку у свій бюджет по боці кредиту. Гратулюємо і дякуємо саме за змогу пізнати К. Шонка-Русича і його емаль ..

А. Курдидик

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ХРОНІКА

ШОНК РУСИЧ І ЙОГО ЕМАЛІ НА ВИСТАВЦІ В ГАЛЕРІЇ „ФОКУС”

Емаль — рідка техніка образотворчого мистецтва. На виставках її ми не стрічали від часу, як її виставляла у Львові Марія Дольницька, що відродила цю техніку у Відні, і тепер там живе, але відірвано від українського еміграційного середовища. Продовжує на новому континенті цей рід мистецтва Шонк-Русич та виставляє свої твори в Америці, а останньо показував їх у торонтській галерії п-ні Ірини Мороз Шумської — „Фокус” в часі від 21—30 травня 1972 р.

Виставку відкрив єпископ Кир Ісидор Борецький, подаючи історію української емалі, цікаві інформації про цю техніку часів Київської Русі та далі еволюцію мистецтва в цій ділянці. Дав характеристику виставці, творам, що їх виставив мистець, а про нього самого сказав: „Шонк-Русич, обдарований талантом мистець, приніс славу українському народові своїми творами в емалі.”

Тому що не всі читачі, можливо, знають як виглядає емаль і як її готують та працюють у ній мистці як у своєрідній, оригінальній і дуже трудній техніці, я наведу з книжки М. З. Петренка „Українське золотарство” („Наукова думка”, Київ, 1970 р.) деякі фахові інформації: „...Емаль являє собою скловидний сплав з домішкою барвників — окисів металів. Коли речовини, що входять до складу емалі, розплавляються в горні і потім охолонуть, їх розтирають в порошок і замішують водою. Одержаною замазкою заповнюється малюнок, зроблений на металі різцем, після чого річ випаляється, потім шліфується до блиску. В залежності від спо-

субу покриття і закріплення на металі, розрізняють кілька видів емалей.

Коли скловидна маса емалі заповнює осередки, утворені пергородками з тонкої металевої стрічки, що припаяна ребром до контуру малюнка така емаль називається пергородчасною. Ця техніка була сприйнята українськими майстрами від давньоруських ювілірів. Одним з чудесних зразків пергородчасної емалі українських майстрів є німб для шати ікони Богородиці, що експонується в Києво-Печерському державному історико-культурному заповіднику.

Але часто майстри замість металевої стрічки припаяють до контуру малюнка скручений тоненький дріт (скань), який утворює сканний орнамент, що заповнюється емалевою масою. Такий вид емалі був відомий на Україні, зокрема в Києві, в XVII—XVIII ст. Він визначається пишним барвистим орнаментом.

На початку XVIII ст. київські майстри користувалися також технікою виймчастої емалі, коли скловидна маса заповнює заглибини, зроблені по контуру малюнка штихелем безпосередньо в товщі металу. Дуже близько до цієї техніки стоїть емаль по різьбленому малюнку.

Великого поширення на Україні набувають з кінцем XVII ст. живописні емалі, які відомі в Києві під назвою фініфть. Щоб виконати якийсь сюжет чи портрет, фініфтьяр покриває однотонною емалевою масою металеву пластинку, після чого вся випаляється в горні. По одержаному фону майстер наносив пензлем потрібний ма-

люнок різноколірними вогнетривкими, прозорими і непрозорими, фарбами. Щоб фарби щільно прилягали до емалевого фону і набули певного відтінку, пластинка вдруге випаляється.

Українські фініфтьяр визначаються великою мальовничістю, яскравістю. В кольоровій гамі переважають червоні, голубі, бордові, зелені та оранжеві тони з безліччю відтінків. На фініфтьєвих медальйонах часто зустрічаються пейзажі з людськими постатями або сюжети на побутові теми. Фініфтьєвими медальйонами оздоблювалися панатії, срібні оправи книг та інші вироби.” (стор. 37-38).

Шонк-Русич дуже багатий і різномірний техніками. Є в нього зразки техніки т. зв. „княжої емалі”, або пергородчасної, в якій він придержується традицій візантійського стилю, але теж техніки фініфть, в якій він виявляється свобідніше

Шонк-Русич. Портрет поета Леоніда Полтави. Емаль.

і жанрами і стилістичними розв'язками.

Шонк-Русич дуже добрий кольорист. Рисунок його відзначається деформацією і наївністю, що ставить його мистецтво на межі народного і рафінованих модернізмів. Часом він нагадує малярство народних умільців із кахлів гуцульських печей, часом є щось у нього з мініатюр Никифора Дрсняка з Криниці, а в дечому є і з Моделізіні і Шагала, а деколи нагадує і Бутовича.

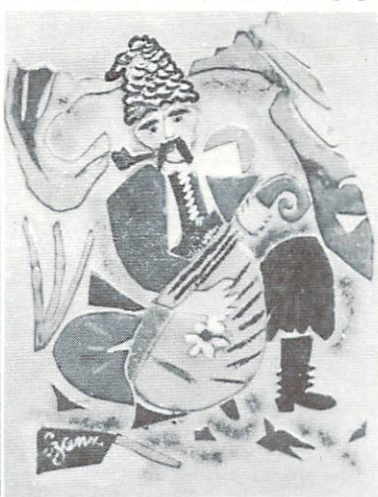

Шонк-Русич.
Жіночий акт. Емаль.

Покликаючись на наведені прізвища, ми ніяк не хочемо сказати, що Шонк-Русич імітує будь-кого з названих. Він є оригінальний і самобутній і тематично і стилем. Але стиль його тяжко визначити і тому викреслюємо мапу межі, в якій можна би було зобразити його характер.

Однак є в нього і зовсім оригінальні твори, стиль яких ніяк не можна поставити біля будь-кого. Там він зовсім самобутній, хоч оригінальності йому не бракує і там, де він нагадує нам Бутовича („Пряха“), що своєю композицією, її простотою і кольоритом є твором гідним найкращого признання і подиву. Дуже оригінальним стилем

(з наклоном до народности) є його „Довбуш“. До кращих фор

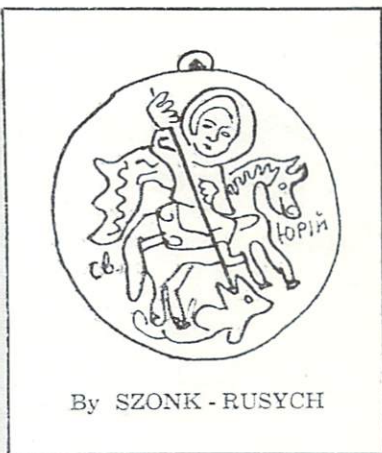
Шонк-Русич.
Бандурист. Емаль.

мою і кольористичними властивостями належать композиції: „Гуцульські музики“, „Подоліяночка“, „Жнива“, „Різдво“, „Мати“, „Мадонна“, „Грифон“, „Рак“, „Село“, „Мамай“.

Емаль — техніка, що вимагає великого досвіду. Кольори в часі випалювання міняються в на тузі і характері. Не все залежить від мистця. Часом є непередбачений успіх, а часом небажаний мистцем припадок... і зміни кольорів. Часто рішає температура в печі і час. В емалі, її техніці, є щось від печення хліба. Може хліб „вдатися“ і „не вдатися“. Твори Шонк-Русича часом і не вдаються. Їх не треба давати на виставку. Але ті, що „вдаються“, зараховують Шонка-Русича в ряди дуже талановитих майстрів нашого мистецтва і можуть прикрашати найкращі приміщення найвибагливіших меценатів української культури.

Творчість Шонка-Русича заслуговує на більшу увагу, як її може дати принагідна рецензія на одну з його дуже цікавих виставок.

Б. Стебельський

By SZONK - RUSYCH

Кольорова емалія К. Шонк-Русича, що дістала 1-шу нагороду

15

Весною і восени щороку відбуваються в Нью Йорку виставки-ярмарки в районі Вашингтон Скверу. Беруть у них участь від 500 до 1 000 осіб-справжніх мистців, доло-та, різьця і... справжніх спекулянтів від мистецтва. Відрізнати одних від других — це справа оглядачів. Виставки та покупців творів. Однак до журі, яке нагороджує мистців, входять найбільш класифіковані знавці, мистецькі критики, викладачі історії образотворчого мистецтва та ін., і там задушно одержати нагороду, особливо в ділянці малярства, неймовірна річ.

Цього року у весняній 73-й з черги Виставці, що закінчилась у неділю 16 червня, брали участь до 900 осіб, в тому і з Канади та навіть дехто з Франції й Італії, сподіваючись здобути в Нью Йорку найважливіше — хоч якесь відзначення, значно дорожче від доларів. Журі визначило близько 70 нагород, і між ними, у відділі ужиткового чи прикладного мистецтва — першу нагороду здобув відомий український емаліст Константин Шонк-Русич із Нью Йорку, за барвистого птаха „Тукана“, виконаного на міді. Про цю нагороду та інших 7 відзначених у тому відділі мистців повідомляла газета „Віледжер“ з 13 червня.

На жаль, інший наш земляк, мистець-маляр з Маямі, цілком молодий ще віком, високий юнак з артистичною маленькою борідкою Олексій Мироненко, не одержав нагсрода. Однак, і він мав свою: кілька його картин на мариністичну тему були за-

куплені в неділю, в ціні від 150 до 250 дол., і так він має дійсно чим похвалитись перед друзями-мистцями та перед матір'ю, яка постійно живе в Нью Йорку. Олексій Мироненко — син російсько-ромовного батька-козака і матері-українки, володіє досить добре обома мовами. Його полотна сповнені бурхливого відчуття життя, молодечої енергії, відчуття простору.

Цього року на Виставці було значно менше абстрактних картин — мода на той пседомистецький „гін“ заважає по всьому світі. Зустрічалось багато наслідувань, слідів вилливу раннього Пікассо з його Блакитного періоду. Ван Гога і М. Шагала,

Кольорова емалія
К. Шонк - Русича,
що дістала 1-шу нагороду

гору беруть імпресіоністи. Як на справжньому ярмарку, були виставлені тут і там твори найвищого мистецького рівня, і учнівські спроби, або ж мальовила бездар від

на родження; переважали композиції олією, багато творів, виконаних темперою, акварелями, шляхом наклеювання на папері; серед скульптури — від потвор із старих лантухів до витончених композицій у мarmorі й дереві, аж до мініатюрних виробів із ска.

Біля столітка К. Шонка-Русича було чимало покупців, яких вабили емалії, виконані у візантійському стилі, як і незвичні напівскульптури з розфарбованої потятої міді: „Гриби“, „Квіти“ й ін. На неділю саме пригадав „День Батька“, і з тієї нагоди провідати свого мужа прибула дружина мистця з малим Ігорем у візочку. Малярка, вона не виставлялась цього року, але мала досить покупців ужиткових виробів з емальованої міді — мініатюрних серезжк різних фантастичних форм, з-поміж яких деякі нагадують давні українські „куманці“, морських коників, „ковтки“ з книжних часів.

Наступна Виставка в районі Вашингтоні Скверу біля 5-ї авеню і між 5-10-ю вулицями відбудеться восени від 30 серпня до 15 вересня. Українцям Нью Йорку варто відвідувати ці покази не так, можливо, для придбання картин, як для естетичного розвитку і приємної мандрівки серед того, незвичайного для буденної Америки, мистецького світу. (Л.П.)

His Excellency Isidore Borecky opening the Enamel exhibit in Toronto at Focus Gallery

Bishop Isidore Borecky, Irene Shumska-Moroz, and K. Szonk-Rusych

На цьогорічній Осінній Виставці у Вашингтонському сквері в Нью Йорку Константин Шонк-Русич одержав 2-гу нагороду за емалію „Дикі квіти“. На тих великих виставках під відкритим небом одержав ще у 1966 р. (незадовго після прибуття з Чикаго до Нью Йорку) 2-гу нагороду за скульптурну емалію „Мухомори“, 1-шу нагороду в 1967 р. за мідну скульптурну емалію „Сова“, а в 1968 р. — 1-шу нагороду за емалію-образ „Пелікан“, що радує очі барвами і красою, навіть пташиним „настроєм“.

Константин Шонк - Русич багато шукав, працював, розчаровувався і знову працював, доки дійшов до тих нагород від американського мистецького світу. Уродженець Наддніпрянщині, студіював у Києві, потім — війна, праця фотографа і мистецькі шукання, „набивання руки“ у малярстві й у складній емалевій техніці. Кілька років по війні мистець жив у Чикаго, але його тягнуло до ще активнішого мистецького центру, „на вселюдський базар“, яким є Нью Йорк. Не даремно — тут він здобув визнання як публіки, так і фахових критиків - знавців, інакше б не був вирізнений серед багатьох десятків американських творчих суперників. Дехто з наших глядачів зауважує, що у К. Шонка-Русича не завжди чіткий чи витриманий сам рисунок, хоча кольористика у нього багатюща, життєрадісна, чарівна. Дійсно, інколи трапляються деякі емалії, де сова як на мене, скоріше нагадує півня, — але не відомо, чи це дійсно невправність руки, чи це постійне намагання К. Шонка-Русича „походити з глибу народу“, з праджерел

українського народного мистецтва. Не даремно ж він захоплений, наприклад, княжким періодом Руси-України, та й мистецьке ім'я в нього ж Русич, і відтворив із тих часів багато унікальних творів; захоплений він і добою козацького, нашого неповторного барокко — і теж слідний його вплив, не тільки в тематиці.

— По-українському емаль треба називати „склицею“, — каже мистець. Емалії чи „склиці“, що дійшли до нас з українських княжких часів, у народі звуть „перегородистою склицею“. Батьківщиною емалії, можливо, був Єгипет, потім Візантія, Україна, Китай, Франція... Емалія або „склиця“ була дуже поширена в старі часи в Україні, і то в золоті — збереглися так прикрашені Євангелії, псалтирі, орнаменти кольорових заголовних літер.

— Чи „склицю“ використовували також у прикладному мистецтві?

— О, так, ще й багато. Емаллю прикрашений був посуд на княжких дворах. Емалія — це одна з найбільш розповсюджених прекрас тогочасної жіночої біжутерії.

— Якою технікою найчастіше користуються?

— Фактично, зрештою, але найчастіше технікою мальованої емалі: бачите тут квіти, птахів, природу... Працюю і в другій ділянці — в конструкції. Я витратив багато часу, доки знайшов цей стиль, — каже К. Шонк-Русич, а його восьмилітній син Ігор, добре знаючи вже, про що мова, показує на емалії, що мають три або й чотири виміри, опуклі. Емалій-конструкції надзвичайно кольоритні, однак стільки у них краси, стільки треба в

них вкласти і часу!

Розмова відбувалася в галерії мистця на 9-ій вулиці, в Нью Йорку, в якій рівними рядами, нагадуючи кольори веселки, розвішені більші й менші емалії — „склиці“; на полицях височать витягі з міді емалії-скульптури: апетитні гриби, аж запашні квіти, свіжі овочі, люди, навіть птахи на тоненьких дротиках, що летять у вічність, бо й емалія вічна... На запитання представника „Свободи“, чи кілька старовинних емалій, немов посірілих від часу, із зображеннями княжого герба Тризуба та старовинних літер — це також праця мистця, відповідь була потакууча:

— Це третя ділянка моєї праці й шукання — антична емалія. Зміст цих творів переважно з давніх часів, а вигляд античності досягається хемічним способом окислювання міді. Тут треба діяти особливо обережно, бо мала похибка може призвести до того, як, зрештою, в усіх техніках емалії, що пропадає довга праця, а також і золото чи інший дорогий метал, без якого не обійтись.

ІІ-во Шонк-Русичі весною 1972 р. були в Канаді. Бачу на столику „Український голос“ із Вінніпегу, з 31 трав-

ня. Відгук пера А. Курдидика на першу індивідуальну виставку емалій К. Шонка-Русича в тому місті названий „Емалія К. Шонка-Русича захопила Вінніпег”. Після відомої емалістки-віденки Марії Дольницької — українці мають тепер талановитого емаліста в Америці. Виставку лише триденну, організувала у Вінніпезі фіра „Мамай” п-ва Трачів-Мокруци; із 110 творів розкупили біля грюх четвертин відвідувачі, а всіх їх пройшло залами біля 500 осіб. „Емалії Русича переливались, як весняний і грайливий водопад”... — писав А. Курдидик. Була також виставка в Боф-

фало, Н. Й., і знову — понад 700 відвідувачів, там мистця вітали з успіхом голова Відділу УККА Василь Шарван і голова Студентського Клубу Марта Прийма (виставка тривала від 15 до 22 квітня, в галерії Ньюйоркського степітового Університету). Студенти з Боффало прислали до Торонта телеграму - побажання успіхів з виставкою в тому місті, де виставку відкрив Єпископ Ізидор (Борезький), сказавши, що „обдарований мистець Шонк-Русич приніс славу українському народові своїми творами”.

Вірно зауважив А. Курдидик у Вінніпезі, що „емалії

є стихією Шонка-Русича”.

3 жовтня 1972 р. Константин Шонк-Русич відкрив другу свою галерію, на 7-ій вулиці, навпроти української католицької церкви св. Юра. Там дві кімнати призначені для виставок, а третя робітня. Техніка і мистецтво. У праці цього мистця вони неподільні, але для Константина Шонк-Русича техніка це тільки кінь, на котрого він саджає доброго українського вершника, ім'я якому — мистецтво.

Леонід Полтава

ENAMEL

МИСТЕЦЬ КОСТЬ ШОНК-РУСИЧ У ТОРОНТІ

Це не тільки справа мистецького розуміння і смаку дивитися на виставку емалій мистця Костя Шонка-Русича. Модерна емаль не може бути так виконувана точно, як ще, наприклад, за княжих часів, як стара. А втім є ще азійська емаль — китайська й японська, а також візантійська — ще старші. Тоді вживали до емалі — золото, срібло, чисту мідь. А тепер уже вживають до емалі навіть лискучі лякери емалі, щоб прикрашувати шкіру, папір, дерево та інше, навіть обличчя і зуби. Вдодатку, навіть львівський склозавод почав недавно виготовляти тарілки із звичайного листового скла з малюнками, які носяться друкарсько-емальовим способом. Ці вироби пізніше загартовуються і стають міцними та жаростійкими.

Бо в модерному світі також у ділянці емалі немає обов'язуючих мірил, оцінок і правил. Коли ви думаєте, що є тільки «виімчаста емаль», «передгородчаста емаль», або за ЕУ — «ямкова емаль», то ви не можете зрозуміти, як можна змішувати з емаллю «витівчасті рами», хоч і попри них Кость Шонк-Русич в загальному отримав дві перші нагороди, а інший раз — другу нагороду. І то не від своїх, а від американських мистецьких кругів, в 1966 році, в 1967 році та в 1968 році. А що отримав Шонк-Русич від нас, українців? Мабуть, тільки старечу, німичну невдячність. Але не від усіх українців, і може так було тільки в Торонті, де від-

булася виставка Костя Шонка-Русича від 21 травня до 30 травня 1972 р. Бо, наприклад, у журналі «Сучасність» з червня 1972 р. у справозданні про виставку ОМУА, що відбулася від 26 березня до 5 квітня 1972 р. в Нью-Йорку написано таке: «Зокрема цікаві були літографії Оксани Лукасевич - Полон («Мати») і Лавра Полон («Мучеництво народжує віру») та емалі К. Шонка-Русича («Нова зустріч»).

Коротко: Якщо Кость Шонк-Русич виставлявся на виставці ОМУА разом з коло 40 мистцями, то він таки добрий мистець, і малі закиди в Торонті треба трактувати як перестарілі.

Але люди-відвідувачі виставки повинні мати свободу вислову. Одному подобається, а другому ні. А якщо у вашій груді панує лють до людської творчості взагалі, то вам не подобаються не тільки емалі, але й сам мистець Кость Шонк-Русич, його дружина і їх синок. Бо ще старинний філософ Сенека сказав, що найлютіший ворог людини живе в її грудях.

Присутній публіці на відкритті виставки емалі К. Шонка-Русича в Торонті видавалося, що мистець виявив себе найкраще в історичних і церковно-релігійних темах. Якщо Провидіння кермує людськими думками й чинами, то не даром виставку відкривав єпископ Ісидор Борецький, до речі, зворушливо й гарно.

А якщо йдеться про голоси деяких відвідувачів виставки К. Шонка-Русича, а навіть деяких любителів ми-

стецтва, то вони висловлювали різноманітні думки про творчість К. Шонка-Русича. Наприклад, дехто робив закиди, що емалі К. Шонка-Русича надто малого розміру, а дехто додавав, що треба закупити насамперед випродуковані емалі і таким чином дати можливість мистцеві створити шедеври великого формату. Виставка в Торонті є доказом таланту мистця, і хоч Кость Шонк-Русич, ще молодий, хоч ще не совершенний мистець, але його можна зарахувати до першоякісних мистців емалі.

І. Еліяшевський

«Лемківські Вісті»

Ruler of the XVI c.

„Крім малярських технік на виставі дуже приємні емалерські праці Костя Шонк-Русича, особливо „Володар XVI ст.“ Він чудовий!“

Оксана Керч

„АМЕРИКА“

Repousse on copper.

Enamel. Antique

Ukrainian Enamel Art Shown at N.Y. City College

Artist Szonk-Rusych (center) chats with Prof. Petro Goy (left) and Roman Kozak during exhibit at CCNY.

NEW YORK, N.Y. — A collection of enamel art works by the Ukrainian artist Kost Szonk-Rusych was displayed Wednesday and Thursday, May 16 and 17, in the Finley Student Center at the City College of New York.

The exhibit, presented by the Slavic Student Society, the Ukrainian Student Society of CCNY, and Roman Kozak included examples of Cloisonne Enamel (Royal Enamel), icons, constructions, paintings, sculptures, miniature pictures, and novelties, all done in enamel. Also exhibited were examples of Ukrainian coin replicas, cast in sterling silver, of the Grand Prince Volodymyr collection.

The medium of enamel in Ukrainian art has been used since the fourth or fifth cen-

turies A.D. This art form is the fusing of glass and metal oxides, and can be used in portraits, still life, icons, landscapes and other art concepts. The glass-metal combination can be overburned, resulting in an aged appearance known as "antique enamel". Another technique in enamel art is construction, where pieces of enamel are used to construct a mosaic.

The sterling silver exhibits, which included coins, crucifixes, medallions, "pysanky," pins, ducats, and necklaces, are cast in that medium, and afterwards are covered with colored or clear enamel.

Mr. Szonk-Rusych answered students' questions on this form of Ukrainian art and on the items on display.

**RUSYCH'S ENAMELS
SHOWN IN PHILADELPHIA**
PHILADELPHIA, Pa. — Konstantyn Szonk-Rusych's enamel pieces, shown at Chirtina Czorpita's home gallery here, are said to be "bright and happy in tone," bringing to life decorative design by means of "color brilliance."

The exhibit, which opened December 2 and runs through December 16, was noted in Philadelphia's "Art in Focus," a monthly art bulletin edited by Dorothy Grafly.

After expaining the origin of enamel painting, and telling of its widespread use as a form of art in ancient Ukraine, the article says that Szonk-Rusych's medium includes painting in enamel, sculpture, construction, icons and cloisonne ("kniazha emal").

"Decoratively handled in rich color, his subjects offer various forms of nature: flowers, mushrooms, fish, lobsters, birds (with preference for owls), and humans. But whatever their impetus, they are bright and happy in tone. His, indeed, is a show well tuned to the Christmas season."

НИКОЛИ НЕ ПІЗНО!
**ВІДКРИВАЮТЬСЯ КУРСИ
ЕМАЛІЙ**

Зголошуватися:

NORM ENAMEL ART GALLERY

13 East 7th Str., N.Y.C.

Phone: 982-1600

SONK

Fragment of exhibit in Toronto, Dr. B. Stebelskiy, Editor, E. Eliashevskiy

Artist's Gallery

ОСЕРЕДОК УКРАЇНСЬКОЇ
 ОСЕРЕДОК
 КУЛЬТУРИ Й ОСВІТИ
 у фокусі

“ЮРКО” — ШОНКА-РУСИЧА

У травні відбувалася у Вінніпезі виставка емалів К. Шонка-Русича. Працівники Осередку, маючи палке бажання збагатити картинну галерію Осередку, але не маючи для того фондів, допустилися нескромності: попросили мистця подарувати одну з кращих його емалів. Виставка тривала три дні й була успішною. Крім того, що її відвідало багато людей, із 110 творів продано більшу частину.

Мистець відвідав наш

музей, картинну галерію, бібліотеку, познайомився з працівниками й казав, що від'їздить з незабутнім враженням. Знаючи, що мистці не з цього світу та що пам'ять їхня реєструє лише те, що має безпосереднє відношення до їхнього творчого життя, ми були майже певними, що Шонка-Русич забув про свою обіцянку. І яке було наше здивування, коли два тижні тому емаль “Юрко” була доставлена до Осередку. Найсердечніше спасибі нашому мистцеві за цінний подарунок.

КАТАЛОГ

„ЕНЕМАЛ ГАЛЕРІЇ” 23

Нью Йорк. — Відвідувачі „Енемал Галерії” при 9-ій вулиці поблизу 2-ої евно в Нью Йорку, недалеко від Українського Народного Дому, можуть одержати багатоілюстрований „Каталог скульптур К. Шонка-Русича”. В каталозі репродуковано 32 скульптури того мистця-емаліста. Вони незвичайної форми, бо це витяті фігури з міді, покриті кольоровою емалією: людські постаті, птахи, квіти, рослини, гриби тощо, прикріплені на дерев'яних і металевих стоячках. Константин Шонка-Русич закінчив серію емалей на тему княжих часів в Україні, у якій відтворив давні монети, прикраси тощо.

THE MURRAY HILL NEWS
 NON-PARTISAN — NON-SECTARIAN *New York*
(A monthly Newspaper for Residents and Business)
 (The Local Newspaper With International Readership)

A famous Ukrainian Artist Szonk-Rusych, will exhibit his impressive Enamels at his Art Gallery, 13 East 7th Street.

Clear and bright colors and forms of the Ukraine, show the tradition and depth of the Ukrainian soul in taste for significant values. Szonk-Rusych received many awards. He exhibited in U.S.A. and Canada.

This show will run through November 28, and can be visited Monday through Sunday from 10 a.m. to 7 p.m.

КНЯЖА ЕМАЛЬ

(Слово при відкритті виставки емалій К. Шонк-Русича в Нью Йорку)

Моя перша зустріч з емаллю мала місце 33 роки тому назад, а моя перша зустріч з маестром Шонк - Русичем відбулася заледве кілька місяців тому, коли, одної неділі, я цілком випадково, покидаючи оселю „Верховина”, побачив, як він укладав виставку своїх емалій. Я поцікавився нею і відложив з собою дружиною на яку годину свою подорож, щоб оглянути виставку та закупити один з творів маестра.

Але дозвольте мені повернутися до одного ясного, весняного дня 1940 року, коли мені, тількищо „визволеному” разом з цілою Західною Україною молодому науковцеві, пощастило вперше побачити Золотоверхий Київ. Я переїхав туди, щоб скласти іспити, зв'язані з аспірантурою Академії Наук, в якій я скоро після того почав працювати під керівництвом академіка Кримського.

Я прибув до Києва в суботу ніччю, маючи намір свою першу неділю в столиці України провести на відвідинках музеїв. Очевидно, в першу чергу я зайшов до Державного Історичного Музею. Там, майже на самому початку екскурсії, мене полонила золота княжа діядема, знайдена у Сахнівці, Черкаської області. Я пізнав її зразу, бо не раз бачив її на ілюстраціях у різних Історіях України, як, наприклад, художнього ремесла Київської Русі 11-го століття. Але ніяка ілюстрація не може передати розкош оглядин оригінального твору, зокрема коли в рахунок входить емаль! Я зразу —

і на все життя — попав під чар того мистецтва.

Згадана діядема складається з дев'яти золотих пластин, сім із яких мають форму кіотців, а дві форму трапедій. На центральному кіотці передгородчастою емаллю (про цей термін пізніше) білою, синьою, зеленою, червоною та жовтою, подано зображення людини з короною на голові і двох графонів. Вона безсумніву взята з легенди про Олександра Македонського, як він підіймається на небо колісницею, яку тягнули два графони. Всі інші кіотці прикрашено однаковим емалевим кругом, в який вміщено хрестоподібну розетку, згори і знизу від неї іде рослинний орнамент, схожий на геральдичні лілеї. Усе це виконане з такою майстерністю, з такою тонкістю ліній та гармонією красок, що тяжко мені було відірвати очі від габльотки, в якій знаходився цей мистецький діядем.

Слово емаль, з англійського еманель, походить від франконського слова „смелтан” — „сплавляти”. Емаль — емалія, це тонкий шар легкого плавкого скла, білого або кольорового, закріпленний на поверхні металевих або керамічних виробів, вилалюванням до розплавлення. Емаль появилася вперше в Єгипті часів 11-ої династії біля 1000 до Христа, а опісля між Іраном і Кавказом в 6-му столітті. Вона досягла великого розвитку в мистецтві кельтів та римлян, а опісля спеціально у франків, від яких розповсюдилася її назва по Європі. Емалія теж

займала визначне місце в мистецтві Китаю. Залежно від техніки населення, емаль буває виімчаста або передгородчаста.

Виімчаста емаль заповнює заглиблений малюнок, нанесений на металеві різьбленням. Ця форма відома в Україні із археологічних пам'яток, починаючи з 3-5 століття, правдоподібно твори готичних ювелірів, очевидно тип римського провінційного мистецтва.

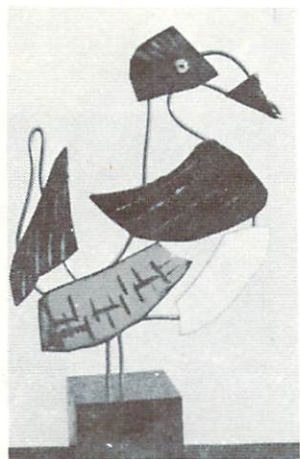
Передгородчаста емалія досягла високого рівня у Візантії 10-го до 12-го століття, а звідти ота техніка перейшла до Київської Русі 11-13 століття. Ця техніка полягала в тому, що на золотій чи іншій плитці робили рисунок при допомозі дротиків - перегоронок, а місце між ними заповнювало властивою емалією у виді порошку, що при високій температурі в печі топився і пізніше застигав у блискучу шкlistу масу, міцно зв'язану зі золотом чи іншим металом. Передгородчастою емалією виповнена, як я згадав, княжа діядема із Сахнівки.

Київські мистці майстерно використовували емаль і в пізніших часах 14-18 століття. Згадати б тут майстра А. Сребрянського. Описля якось це мистецтво призабулося на Україні.

Із живими мистцями емалії я зустрівся вперше вже у післявоєнні часи в Австрії, де не тільки у Відні, але в усіх провінційних центрах країни, емаль стала майже національним мистецтвом, як теж і в Європі.

3 листів до Редакції

Треба бути вдячним долі, що знайшовся посеред нас мистець, що в'яже себе духово і фахово із творчістю княжої доби, достосовуючи оце минуле досягнення до модерних досягнень. Притаманним майстрові Шонкові-Русичеві відчуття краси та її гармонії робить отой жанр надзвичайно привабливим і запевняє йому будучність. Я щасливий, що мені припала честь відкрити власне виставку майстра сучасної емалі в українському Нью Йорку.

Вископсважаний і Дорогий Пане Редакторе!

Вчора закінчилася в нас триденна, справді небуденна виставка мистця - емальєра Кости Шонк-Русича. Виставка мала певний успіх, навіть мене, що колись бував частим гостем у п-ї Марії Дольницької у Відні і бачив не одну її емалію, заскочив повністю: п. Шонк-Русич вводить новий елемент у це вимогливе щодо часу й матеріалу мистецтво, випробовує в ньому всі дотеперішні техніки і способи, творить нозу, так би мовити, скульптурну емалію. Більш як 110 більших і менших його емалій творили виставку, яка зразу брала публіку, багато відвідувачів вертались на неї по кілька разів. Майже все, що було до продажу, — бо більшість емалій мали карточку „не для продажу“, — було розкуплене і все ще відходили люди, розчаровані, що не могли вже нічого з цього цікавого та традиційно-українського мистецтва придбати. Виставка відбулася в несподіваному величчюму комплексі Театрального Центру біля Залі Сторіччя у Вінніпезі, що теж окремо підкреслював її оригінальність. Чимало відвідувачів, а всіх було коло 500, — і купуючих були з наших співгромадян. Словом, перший виступ п. К. Шонка-Русича зі своїм емальєрним мистецтвом у столиці Манітоби, теж перший у Канаді, був пев-

ним його успіхом як мистця.

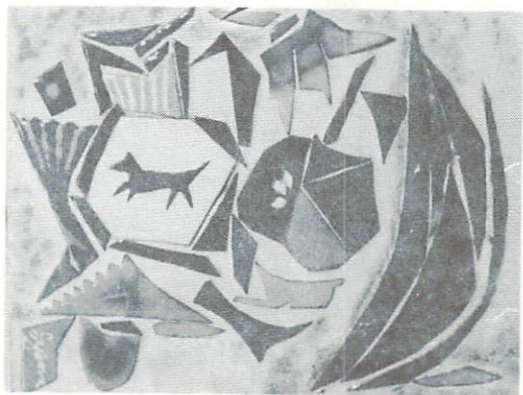
Тому, що чергова виставка К. Шонка-Русича відбудеться в Торонті, просив він мене писати коротке повідомлення про виставку у Вінніпезі до „Гомону України“ спеціально. Роблю це з приємністю у формі листа до Вас, Дорогий Пане Редакторе, і від себе прошу дати з цього своєрідне повідомлення на першу сторінку Вашого часопису. Напевно ті, що відвідають виставку К. Шонка-Русича у Торонті, в тому й Ви, Дорогий Редакторе, не будуть жаліти, що я їм зарекомендував цю з кожного погляду високоякісну нашу мистецьку імпрезу. Згорі теж знаю, що Ваша оцінка її буде така ж позитивна, як і моя.

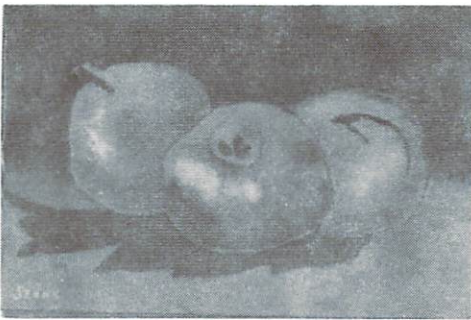
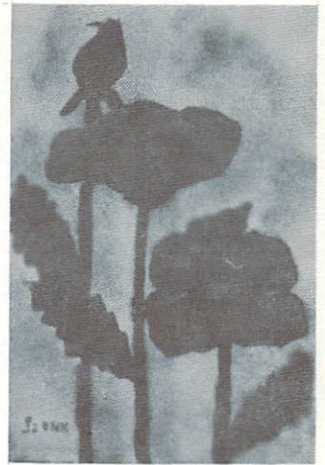
Принагоді прошу Вас, Дорогий Редакторе: на Різдво 1972 „Гомон України“ видав був якісь карточки Вашої роботи, але з них попала до моєї збірки одна, та й та не зовсім хороша, бо пошта її солідно пом'яла. Я був би Вам цінно зобов'язаний і теж колись стану у пригоді, якщо б Ви були ласкаві надіслати всі ті карточки, про які мова.

Згорі дякую, сподіваюся колись Вас побачити у Вінніпезі, хоч тут Вас наші бандерівці звичайно поза свої „межі“ не випускають, — і покищо міцно тисну Вам руку.

Ваш

Анатоль Курдидик

By HELENE MATKOWSKY

NEW YORK, N.Y. — Located in a narrow little store on the Lower East Side, Mr. Szonk-Rusych's shop looks like one of the many other underground boutiques which surround it.

But once inside, the casual visitor is impressed by the large display of colorful enamel work done by the sole Ukrainian enameler on the eastern seaboard.

Paintings, sculptures and jewelry, over a decade's worth of enamel work, fill the soon-to-be-vacated store on East 9th Street, just around the corner from the Plast Home here.

"I'm moving my gallery and sales display to 7th Street and eventually want to make this shop exclusively into an enamel museum," explains Mr. Szonk.

An Owl

The enameler can certainly use the extra space. His large collection includes examples of four different enameling processes, two of which he perfected himself. And one of them dates back to fourth century Ukraine.

The simplest procedure, and the one most frequently done, is painted enamel. A special kind of glass, colored by the addition of metallic oxides, is literally painted on a copper sheet and then baked until it hardens.

New Process

Mr. Szonk has recently perfected what he calls "enamel construction", a complex and time-consuming process in which every detailed piece of a design is separately painted and then soldered unto the copper background before it, too, is baked.

"An enamel construction piece takes about two weeks to complete," explains Mr. Szonk. "Though the technical part itself takes only a few days, the creative process — that is, thinking up the design — takes a longer time to do."

Antique enamel is another of Mr. Szonk's recent developments. The enamel figure is colored on an unpainted copper background which oxidizes, or "rusts", naturally and gives the finished product a distinctly old, or "antique" look.

Much time and work also goes into producing designs of "kniazha" enamel, which is based on the enamelwork done during the Princely period of Ukrainian history.

Long, thin threads of gold filament are used to form the outlines of the painted enamel figures. Mr. Szonk does reproductions of old icons and other church items in this manner, creating a feeling best described as transporting the onlooker to the ancient interior of St. Sophia's.

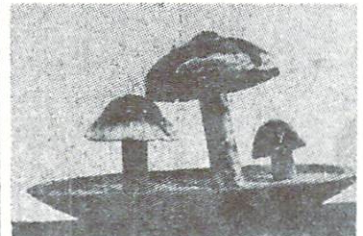
"Several actual examples of old Ukrainian enamel dating back to the Ukrainian princely era can be found on display in the New York Metropolitan Museum," adds Mr. Szonk.

Cardinal's Appreciation

Recently, a donation of an enamel piece entitled "Hutsul Musicians" to Archbishop-Major Josyf Cardinal Slipyj elicited a letter of thanks from the Cardinal to the Ukrainian artist. The Cardinal imparted his blessing for future success in Mr. Szonk's artistic endeavors and informed him the work had been placed in the museum of the Ukrainian Catholic University in Rome.

Within the past year, Mr. Szonk has staged three extremely successful exhibits of his works in Winnipeg, Toronto and Buffalo, which resulted in a larger demand for his enamel pieces.

In addition, he has given

Mushrooms

lectures and demonstrations of his techniques for three years at "Stezhky Kultury", an annual cultural camp run by Plast women.

Despite a gradually growing attention given to his works, Mr. Szonk is disappointed by the lack of interest shown so far by the Ukrainian public. "Over 70 per cent of my customers are non-Ukrainians," he says.

Mr. Szonk has also taken part in the Washington Square Outdoor Art Exhibit, in which he won two first prizes and one second prize for his "Pelican" enamel and his "Owl" and "Mushrooms" sculptures. Many of his other designs are based on Ukrainian motifs such as icons, peasants, villages and designs recalling native embroidery.

Mr. Szonk's only—and certainly most able—assistant is his wife Olya. Some of the designs and all of the work on smaller pieces such as earrings, bracelets, medals is the work of Mrs. Szonk-Rusych, even though she is hard pressed for time in between regular work and tending to the couple's only son, Ihor, 6.

"Like everything that one likes and knows how to do, it is relaxing," says Mrs. Szonk-Rusych modestly.

Always Popular

Some time this fall, Mr. Szonk will stage a series of exhibits in major centers of Ukrainian life along the eastern seaboard. He hopes to draw as much on the Ukrainian as non-Ukrainian public.

"The art of enamel has always been popular. The designs may change, new techniques may be developed, but it will always be with us. And it is doubly significant that historical evidence points to ancient Ukraine-Rus' as the

origin of the art in the fourth century A.D.," says Mr. Szonk with a sense of satisfaction.

Obviously proud of that fact, he is bent on preserving and cultivating the art.

Mushrooms — Woodcut

Виставка емалій К. Шонк-Русича 29

В неділю, 18-го жовтня ц. р., була відкрита в емалевій мистецькій галерії НОРМ, що знаходиться під 13-им числом, 7-ма вул. (напроти церкви св. Юра), в Нью Йорку, 19-та Виставка емалій К. Шонк-Русича.

Виставку відкрив проф. Омелян Прицак, голова Українського Наукового Центру при Гарвардському університеті, короткою, але дуже цікавою доповіддю про історію емалійного мистецтва в Україні й у світі. Він ствердив, що високоякісне емалійне мистецтво було знане в Україні, як про це свідчать археологічні знахідки, ще в III—IV століттях, а найвищого розвитку досягнуло воно в нас у княжу добу. Після доповіді проф. Прицака, мистець К. Шонк-Русич розповів про великий успіх, яким втішалися його праці на міжнародній виставці в Бофало, де приміщення з його емалією, дослівно облягала чужинецька публіка. В цьому місці слід зокрема відмітити громадський жест мистця К. Шонк-Русича, який одну збірку своїх емалій дарує для музею Українського Наукового Центру при Гарвардському університеті, а другу збірку дарує для музею Українського Наукового Товариства ім. Шевченка (НТШ), з нагоди відзначування 100-річного ювілею його існування.

Для учасників відкриття виставки К. Шонк-Русич постарався про ще додаткову милу мистецьку несподіванку: сестри-студентки Віра й Олена, вродливі доньки п-ва Шумилозичів, відспівали під супровід бандур, пару українських народних пісень та пісень відомих українських кампозиторів, в українській мові, а пару в англійському перекладі, для не-українських гостей.

К. Шонк-Русич є одним із найвизначніших, а при тому дуже плодючих, українських мистців,

що працюють в ділянці емалії. В цій 19-ій з черги своїй виставці, він показав свої праці в таких галузях емалії: „Княжа емаль“, „Емаль в конструкції“, „Чаплі“ (нова метода) і „Живописна емаль“.

Тематика К. Шонк-Русича дуже різномодна, бо від українського побуту („Гуцул і Гуцулка з сопілками“, „Аркан“), який йому чи не найкраще вдається, попри мотиви з української історії („Слово о полку Ігоревім“), релігійна тематика („Св. Юрій“, „Собор“) до рослинних мативів і квітів, які також у нього чудово виходять. Легенька гумористика, яку мистець вдало вплітає у зиконання своїх творів, головним чином в українській побутовій тематиці, викликає легку усмішку у глядача. Твори К. Шонк-Русича багаті в кольористику, при тому вона (кольористика, незаяскрава і некриклива, якраз вміру різнобарвна, дібрана в красках, що робить її сприйнятною для ока. Оглядаючи виставку К. Шонк-Русича, глядач відчуває мистецьку насолоду, його безпретенсійні праці, закосичені легоньким гумором (напр., цей де мати несе на плечах величнього вже си́на); його не мучать і не сердять різні незрозумілі абстракти, що їх виставляють деякі наші ультра-модерні мистці.

На підставі численно виставлених праць на цій виставці, творчість К. Шонк-Русича можна зачислити до вищої форми т. зв. примітивного мистецтва.

Виставка К. Шонк-Русича триватиме цілий місяць, і всім, хто не мав змоги бути приявним на її відкритті, можуть оглянути її на протязі чотирьох тижнів.

С. Женецький

Mini exhibit sponsored

The first of a series of mini exhibits sponsored by the Lida Lee Tall Library will be shown February 5 through February 23. The exhibit will be located in the glass cases in the entrance lobby, on the main level of Lida Lee Tall.

The first exhibit will consist of some brilliant and exciting enamel works by C O N S T A N T I N E SZONK-RUSYCH, who was born in Ukraine and studied art in Kiev. He came to the U.S. after World War II, and now has his own gallery and enamel workshop in New York.

His interest in enamel was created by the relative uniqueness of the medium, as well as by the appreciation and love of Ukrainian history, where the art of cloisonne enamel developed to a high peak

between the 9th and 13th centuries.

Mr. Szonk has exhibited in New York, Chicago, Toronto, Montreal, Winnipeg, Philadelphia, Cleveland, and recently in Baltimore. His awards include First Prize in 1967 for the sculpture, "OWL," First prize in 1968 for the cloisonne "Toucann," Second Prize in 1966 for the sculpture "MUCHO-Mora," and Second Prize in 1972 for the cloisonne "Wild FLOWERS," all received from the Washington Square Outdoor Art Exhibit in New York.

The items are for sale and the price list can be obtained from Miss Wilner of LLT Library, or from Zoya Hayuk (252-4438) who has a more complete collection of Mr. Szonk's works at her house.

Towerlight, Towson State College

Sculpture — Enamel

Keychains — Enamel

Виставка склиці К. Шонк-Русича у Філядельфії

В суботу, 2-го грудня ц.р. відбудеться відкриття виставки склиці (так називається правильно емаль по-українському) відомого емаліста Константина Шонк-Русича. Виставку влаштує українська галерія у Філядельфії Хри-

К. Шонк-Русич черпає ідеї до своїх творів з природи, з українських народніх та історичних мотивів, а також залюбки відтворює широко відомі шедеври перегородистої склиці, доби Княжої Руси. Перегородиста склиця, це техніка,

стини Чорпіти, при 6330 Північ 12-та вулиця.

Це перша виставка К. Шонк-Русича у Філядельфії, а 12-та індивідуальна виставка його творів. Мистець виставляв свої склиці-картини та скульптури у головних місцях поселення Українців у ЗСА і Канаді.

в якій кожна барва відділена від іншої металевими (золотими або срібними) перегородами. Ця техніка прийшла на Україну з Візантії в 11-му столітті. Друга техніка, яку вживає мистець найчастіше, це мальована склиця (limoges). Техніка мальованої емаліі походить з Франції та прий-

Silver Casting — Enamel by Szonk-Rusych

Vase of flowers — Construction

шла в Україну в 15-му столітті. Третя техніка це конструкція, в якій мистець осягає три вимірний ефект при допомозі попередньо випалених елементів, наклеєних на пласнину картини. Ця техніка нагадує славну скульпто-картину Архипенка. Поширенням цієї техніки є склиці-скульптури, гриби, квіти, овочі, люди, ангели та птиці, немов у легі до теплих країн.

К. Шонк-Русич народжений на Наддніпрянщині, а студював у Києві. Після Другої світової війни приїхав до Америки, де поселився в Чикаго. В 1966-му році переїхав до Нью Йорку шукати своєї зорі. Та уже у вересні 1966-го року одержав 2-гу нагороду за мухомора, на великій виставці у Вашингтон сквері в Нью Йорку. В травні 1967-го року, К. Шонк-Русич одержав першу нагороду за сову-скульптуру. В 1968-му році дістав знову першу нагороду за пелікана. На цьогорічній осінній виставці у Вашингтонському сквері, в Нью Йорку, Шонк (імя, яким підписує мистець свої твори) одержав першу нагороду за склицю (емалію) дикі квіти.

Леонід Полтава сказав так про К. Шонк-Русича („Свобода“, 20-го листопада, 1972 р.): „Після відомої емалістки-віденки Марії Дольницької — Українці мають тепер талановитого емаліста в Америці“. Любителі мистецтва, що обзнайомлені з його творчістю, вповні з цим погоджуються.

„АМЕРИКА“

ЕМАЛІЯ

ШОНК-РУСИЧ

13 East 7th Street (Bet. 2-3 Aves), N.Y. Tel.: 982-1600

ВИСТАВКА ЕМАЛІІ ШОНКА-РУСИЧА В ДЕТРОЙТІ

Від 6-21 квітня в Детройті відбулася мистецька виставка картин емалії Константина Шонка-Русича з Нью Йорку. Відкриття виставки відбулося в суботу, 6 квітня в приміщеннях "ЕКО" Галерії, керівником якої є п-і Ліля Колодчин і міститься вона в домівці Об'єднання "Самопоміч" у містечку Ворен біля Детройту.

Виставку емалії Шонка-Русича відкрив маєстро Едвард Козак, подавши коротко історію української емалії з поясненнями про техніку цього складного образотворчого мистецтва. Зокрема згадав про техніку емалії з часу Київської України-Руси та дальший розвиток цього мистецтва. Самого Шонка-Русича, Е.

Козак вважає талановитим і оригінальним майстром в цій ділянці образотворчого мистецтва.

На виставці було 104 картин з таких галузей емалії: Княжа емаль, Емаль в конструкції, Живописна емаль і чаплі (нова методика). До кращих композицій на виставці треба зачислити: Мадонну, Гуцульські музики, Жнива, Аркан, Мамай, Рак, Галичанки, Мави, Село, Червона калина та Слово о полку Ігоревім.

Тематика в Шанка-Русича багата, цікава й різноманітна. Маємо в нього мистецькі твори з українського побуту, з української історії, з релігії тощо. Блискуче заступлені тут твори з тематикою рослинного

світу.

Константин Шонк-Русич це уродженець наддніпрянини. Студіював у Києві, а тепер перебуває в Нью Йорку де відкрив свою крамницю між 2-ою і 3-ою Авеню.

Твори Шонка-Русича нагородив уже кілька разів американський мистецький світ у Нью Йорку.

Тут, у Детройті, виставку відвідало понад 500 осіб.

Вертаючися до нашого мистця, важливо зауважити, що його позитивно оцінила не тільки американська, а й українська критика. Про нього чимраз частіше читаємо в українській пресі, а його образи прикрашають сотки українських хат. Про Шонка "говорять", а

Lydia Kolodchin, Edward Kozak, Szonk-Rusych, Dennis Kwitkowski and Wasyl Kolodchin.

це значить, що Константин Шонк-Русич здобув собі почесне місце, як визначний мистець, у нашому житті.

Крім сучасних мотивів, сучасної тематики, К. Шонк-Русич захоплений княжим і козацьким періодами з нашої історії, відтворюючи в своїх мистецьких образах ці славні періоди з нашої історії.

Про емаль, з історичної точки зору, в одному інтерв'ю, К. Шонк-Русич сказав:

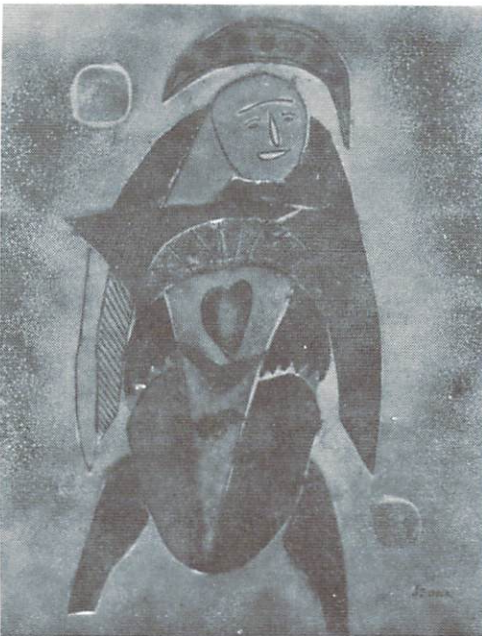
“По-українському емаль треба називати “склицею”. Емалії чи “склиці”, що дійшли до нас з українських княжих часів, у народі звуть “перегородистою склицею”. Батьківщиною емалії, можливо, був Єгипет, потім Візантія, Україна, Китай, Франція... Емалія або “склиця” була дуже поширена в давній час в Україні, і то в золоті — збереглися так прикрашені Євангелії, псалтирі, орнаментами кольорових літер”. Емаль, або склиця, каже мистець, використовували й у прикладному мистецтві. Емаллю прикрашений був посуд на княжих дворах. Емалія — це одна з найбільш розповсюджених прикрас тогочасної жіночої біжутерії.

Виставка в Детройті увінчалася повним успіхом. За дальшою мистецькою працею К. Шонка-Русича слідкуватимемо з найкращими побажаннями та з вірою, що своїм мистецьким вкладом він щедро збагатить українську культуру.

Д-р Денис Квітковський

Szonk-Rusych and Mike Mazurki in Hollywood.

Enamel Construction.

Szonk-Rusych Shows Enamels In Hollywood Exhibit

K. Szonk-Rusych is greeted by Los Angeles Plast members and Mrs. Daria Chaikovsky, one of the organizers of the exhibit.

HOLLYWOOD, Calif. — The first west coast exhibit of the enamels by Kost Szonk-Rusych was held here Friday, April 26, through Sunday, April 28th. Szonk-Rusych is the noted Ukrainian enamelist and is well-known in the American as well as Ukrainian art community of New York with many first prize awards to his credit. He brought with him and displayed 104 of his latest works at the Ukrainian Culture Center. They included beautiful royal-enamel, icon enamel, construction enamel, and antique enamel. The exhibit terminated successfully and aroused the interest of many of the local artists, photographers and viewers.

This unique and ancient art form exhibit attracted over 200 viewers during the three-day period. Works with Ukrainian motifs were well represented as well as the tradi-

tional enamels of the Kieven princely period. The pinnacle of Szonk-Rusych's achievement in enamel art is the cloisonne technique which he uses in the princely period enamel.

The exhibit also included examples of still-life, landscapes and other subjects. Among his still-life works, the charming mushrooms come to the forefront with their colors and variety of species.

Also, his icons were a special attraction for the viewing public. Some beautiful pieces of work studded with gems are reproductions of ancient enamel, where others represent the contemporary period. However, disappointing to many of his patrons, the artist does not part with these precious art works because they belong to his private collection.

O. Weselyj opened the exhibit Friday Evening, greeting the artist and thanking

him for coming west to Hollywood. Mrs. Daria Chaikovsky presented some background on the history including technical aspects of enamels.

The highlight of the opening night was a short program of songs and music with which the youth of Los Angeles greeted the artist. A group of musicians played several folk melodies and modern tunes. The ensemble included Oles Iwach, violin, Timish Chaikovsky, bass, Andriy Iwach, banjo, Natalia Iwach, piano, and Oleh Chaikovsky, trombone. A group of young Plast girls sang a medley of songs accompanied by two guitars, followed by young and talented Nancy Prokopy dancing "flower from Ukraine" and a "Hopak" duet danced by Joey Hrynda and Nancy. SUMA choir led by Mrs. Luba Poniatyshyn-Keske sang several folk songs. The ensemble closed the program with another rendition of folk tunes.

S. Shumsky greeted Mr. Szonk-Rusych with humorous anecdotes about their friendship of long ago. After the opening program, guests were invited for refreshments and stayed on to view the exhibit. Many of the guests inquired about the technique and history of enamel art. The artist offered extensive explanations on the subject and a lively discourse continued about the origin of enamel in Kievan Rus'. Mr. Szonk-Rusych underscored the high state of development of this art form in Ukraine in the 9th and 10th century. This art form was cultivated until the 15th century, and now the Ukrainian enamel art is in a period of revival.

Mr. Szonk-Rusych also gave several demonstrations on the art and technique of enamels for several groups of Plast boys and other guests. Arrangements for the exhibit were made by O. Chai-kovsky.

ВИСТАВКА ПРАЦЬ ШОНКА-РУСИЧА

Нью Йорк. — В неділю 1 жовтня тут у Новій галерії при 13 Схід 7-а вулиця відбулося відкриття виставки емалій Шонка-Русича. Відкривав виставку голова ОМУА Михайло Черешньовський. Було багато відвідувачів і продано багато праць цього мистця.

УВАГА БАЗАРАМ...

Тел. 982-1600

ЦЕРКОВНИМ, ЖІНОЧИМ, КОМБАТАНТСЬКИМ та МОЛОДЕЧИМ ОРГАНІЗАЦІЯМ, які влаштовують ПЕРЕДСВЯТКОВІ БАЗАРИ, можуть набути з прикладного мистецтва ЕМАЛЬОВІ ВИРОВИ ХАТНЬОГО УЖИТКУ та ЖІНОЧІ ПРИКРАСИ ЕМАЛЬЄРА ШОНК-РУСИЧА.

Експонати можна оглядати щодня з 12 год. до 8 год. веч., в неділю з 1 год. до 3 год. дня.

NORM ENAMEL ARTS GALLERY

13 East 7th Street, New York, N.Y.

Ukrainian concert held in behalf of the artist at Hollywood

Т. Shevchenko. Mosaic

УСПІХИ НАШИХ МИСТЦІВ

ЕМАЛІСТ: ШОНК-РУСИЧ

Цього літа мистець Константин Шонк-Русич знову одержав нагороду на річній виставці у Вашингтон Сквер, у Нью-Йорку. Його емалі притягають увагу кожного глядача своєю кольоритністю і життєрадісністю. Цікаво, що наш мистець тепер повертається до техніки емалю, яку вживали за княжих часів у Києві: укладання і сплювання справжнього срібла.

Із кінцем вересня мистець Шонк-Русич відкрив у Нью-Йорку при 318 Е. — 9 Ст. (пів блоку від Пластового Дому) свою pracivnyu та галерію. Там можна побачити не тільки численні, чарівні емалі, але також його олійні картини та мозаїки. Є там і біжутерія з емалем.

Цього літа пластунки на таборі «Стежки Культури» мали можливість спостерігати і навчитись від нього, як уживати техніку емалі. Наш мистець дуже радо показує нашій молоді цю техніку і заохочує до неї. Шонк-Русич є єдиним українським мистцем на американському континенті, що займається емалем.

Л. Онишкевич

ВИСТАВКА ЕМАЛІ ШОНК-РУСИЧА В ЛОС АНДЖЕЛЕСІ

38

Це була небуденна подія на культурному фронті в місцевій українській громаді, прикметна особливо тим, що притягла багато молоді, яка здебільша (ніде правди діти) не густо вчащає на наш культурно-мистецькі імпрези. Треба прямо сказати, що це була заслуга (поруч з так мовити, офіційним спонсорством Управи УКО середку) молодого подружжя — **Олега і Дарії Чайковських**. Це вони добровільно взяли на себе тягар організації виставки і прийняття мистця-гостя з Нью-Йорку в день відкриття виставки — 26 квітня 1974 року в імпозантній залі УКО при вул. Мелроуз 4315. Саме дякуючи згаданому ентузіастичному подружжю відкриття виставки обернулося на справжнє свято „мистецтва і весни”, в якому-то святі домінувала (поруч з мистцем і його творами, очевидно,) пластова та суміська молодь, тішачи серця старшого громадянства.

Виставку відкрив голова УКО середку м-р. О. Веселый, вітаючи Гостя з його експонатами, прибулого з собою з Каліфорнії такий здається, бо з східного, Атлантичного побережжя країни.

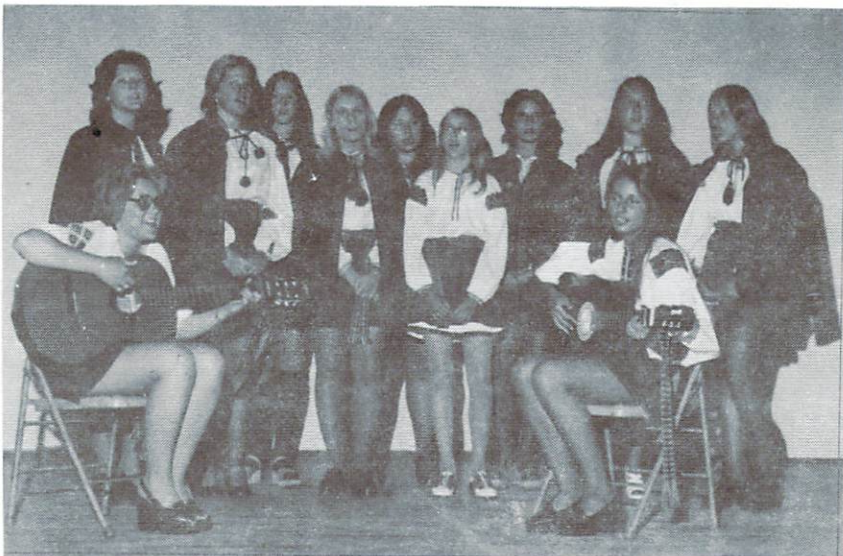
Докладно про мистця Шонк-Русича і його творчий шлях розповіла присутнім Дарія Чайковська. У своїй добре побудованій доповіді вона особливо наголосила на наполегливість творчих шукань Шонк-Русича, в наслідок яких він домогся в ділянці мистецтва емалі подивугідних успіхів, ставши найвидатнішим мистцем у цій ділянці на всю українську діаспору. А своїми останніми емалезими образами-жанру так зв. „Конструкції” здобув визнання і позаукраїнської американської суспільності.

Крім привітів і доповіді передбачена була і мистецька частина на пошану Гостя. Її започаткував молодечий інструментальний музичний ансамбль, добре виконавши

низку мелодій народних танців, збираючи дружні оплески присутніх. Слід додати, що ансамбль так добре навчений його диригентом — пані **Олею Івах**, що виконував свої точки „самостійно”, без диригентської палички чи руки.

На зміну прийшли співи. Першими виступили **пластунки 48 куреня** місцевого Пласту, бадьоро проспівавши декілька народних пісень із свого репертуару. За ними зразу ж сцену заповнив більший хор СУМА під проводом пані **Люби Кеске**, виправно виконавши декілька гарних українських народних пісень.

Організатори мистецької частини знали з досвіду, що до музики та співу аудиторія ще хоче танців. Отож і подбали про невеличкий, але справді гарний показ танцювального мистецтва: виконавцями були двоє маленьких танцюристів — талановита **Ненсі Прокопій** (донечка відо-

“Plast” girls singing in Hollywood

мої в громаді керівниці народних талців Надії Проконій) і Джові Гринда. Спочатку Ненсі Проконій сама ставцювала з властивою їй грацією танок „Квітка з України”, а пізніше обое маляга — Ненсі і Джові гарно викснали український Гопак. Авдиторія нагородила маленьких танцюристів довгостривалими оплесками.

Після короткого привіту прибулого мистця його давнішим знайомим (ще з діпестських часів) п. Святополком Шумським присутні залишили свої стільці і пішли оглядати емалезі образи, супроводжені мистцем, що давав пояснення на численні й різноманітні запитання: і з чого це зроблено (з якого матеріялу) і як осягається отой специфічний блиск, і скільки часу забирає створити один такий образ і т. д. і т. інше. Спостерігаючи, з яким інтересом молоді і старші відвідувачі ставлять запитання і слухають пояснень Шонк-Русича, можна було подума-

ти, що в Лос Анджелесі не менше півсотні людей наміряються й собі „спробувати мистецької снаги” на полі емалі. Звичайно, щоб збагнути весь техно-мистецький процес емалі побіжних теоретичних пояснень замало. Але цікаво було почути й загальні відомості. Напр., про види чи жанри емалезих утворів; ось як княжа емаль, іконна емаль, предметно-примітивна, нарешті т. зв. „конструкція”. З досвіду численних виставок (Вінніпег, Торонто, Нью-Йорк, Боффало, Філядельфія, Балтімор, Вашингтон, Клівленд, Стемфорд, Детройт і ось тут, в Лос Анджелесі) Шонк-Русич констатував, що американську (тобто позаукраїнську) суспільність найбільше ваблять ті види емалезих утворів, що вимагають найбільшого вкладу праці, ось як княжа емаль, де складовим елементом додатковим є дріт, емаль-конструкція, формувана з частин-кусочків. Зрозуміло, що ці „трудомісткі” утвори і найдорожчі в ціні. Українських відвідувачів

приваблюють образи з тематикою нашої історії та яскрава кольористика багатьох предметно-примітивних образів, особливо тих, де чується „розмах, „польот фантазії” — щось від дитинства чи первісної людини.

А загалом кольорит емалі — соняшний, теплий. А в тих сбразях, де переважають блакитні та сині кольори, вони згармонізовані з першими так, що творять одну цілість. Сам рисунок назагал близький природі, її рис. Але до цієї „природоблизькості” приходить згаданий вище „фантазійний польот” і примітивізм.

Щодо матеріялу: для емалі вживається таких металів: мідь (найчастіш), срібло, золото і чиста сталь (криця); оксиди цих металів,

різна температура і різний час обпалювання в печах дають різні кольори. Сюди ж доходять ще як матеріял склоподібні камінчики, розтирані в порошок.

На запитання — чи є в Америці окремі школи мистецької емалі: або принаймні окремі факультети

Demonstration of Enamel Art in Hollywood

чи відділи емалі при мистецьких вищих школах, п. Шонк-Русич відповів, що в Клівленді з 1921 року існує університет емалі — чи не єдиний у західному світі. Проте його призначення готувати не мистців емалі, а фахівців-технологів емалі для потреб американської індустрії.

Виставка тривала три дні і була успішна не тільки з морального боку, а й з матеріального: першого ж вечора продано 35 образів, що на порівняно невелику і територіально дуже розпорошену українську громаду Лос Анжелесу є немалою цифрою. Про моральний же успіх вимовно свідчила висока активність, цікавість відвідувачів, що її — цю цікавість — Шонк-Русич ледве встигав своїми відповідями задовольнити.

А. Юрияк

Ukrainian enamel art exhibit on display this weekend only

The first West Coast Exhibition of the famous enamels of Kost Szonk-Rusych of New York City will be held for three days only, Friday, April 26,

through Sunday, April 28, at the Ukrainian Culture Center, 4315 Melrose Ave., next to LA City College.

Szonk-Rusych is the only Ukrainian enameler in the western hemisphere, with many first prize awards to his credit.

Hours for the exhibit at the Center are Friday, 7 to 9 p.m., Saturday 10 to 9 p.m., and Sunday 12 to 9 p.m., for information call 981-3196 or 665-3703.

Opening and demonstration of the technique used by the artist is scheduled for Friday, April 26, at 8 p.m. Refreshments will be served.

Several groups of young talents will present a short program of song and music.

GRIFFITH PARK NEWS

— A Hicks-Deal Publication —
Published Every Thursday
Main Office: 1660 Beverly Blvd.
Los Angeles, California 90026
Telephone 484-2840

Fragment of exhibition held in Hollywood

З МАЙСТЕРНІ ХУДОЖНИКА

На мистецьких виставках інколи місцеві задають такі питання: Як пізнати справжнє мистецтво? Де більше вкладено душі? Що то є за штука, оте мистецтво? На останнє запитання не так легко можна знайти відповідь.

Бо мистці мають свою мову, між собою уживають отаку репліку - чу і де ти викопав отаку музу?

У СЛОВНИКАХ є коротко подано, що - "Мистецтво зявилося як засіб задоволення постійно зростаючих духовних потреб людини в естетичному насолоді і пізнанні, діючи переважно на почуття та уяву людини"... Цей короткий зміст лише подає про суть мистецтва, але тої глибини, або про той рушій, для цього треба вжити всю мову життя, ось для прикладу подаю лише назбираних декілька слів, що відіграють важливу роль в побуті людини: поцілунок, ніжність, мрія, спокій, закохуватися, любуватися, любязний, людяність, божественний, улюблений, ввічливість, убогість, тьмити, трубадур, трагізм, солодкий, сюрприз, сльоза, юність, сміх, сльози, муза, обіймати, святість, самоцвіт, серце, русалка, красуня, дівча, романтика, мелодія, ревності, краса, радість, захмелений, відчуття, чар, помацки, жіночість, образ, стиль, милосердний, на осліп, надхнення душа і т. д.

Це не весь перелік, потрібно вкласти всю мову життя, отоді буде зрозуміло, що криється за тими фарбами в образотворчому мистецтві.

Як можна передати пензлем на картині болючу втрату коханої, або безмежну радість - повернення коханої в обійми. Ці тонкощі виходять з глибини душі при дотику ніжних жіночих уст, - легше описати, чим передати пензлем.

Але є щось інше на спокій душі, це кольорит, який вабить око і зворушує серце до життя. Чи це буде розцвітати соняшник, чи пожевокле листя, що падає дотолу, чи річечка яка пливе тихою ходом кудись.

Мистець малює на поклик сили з нутра, а який огонь в його душі горить, це бачимо в його працях.

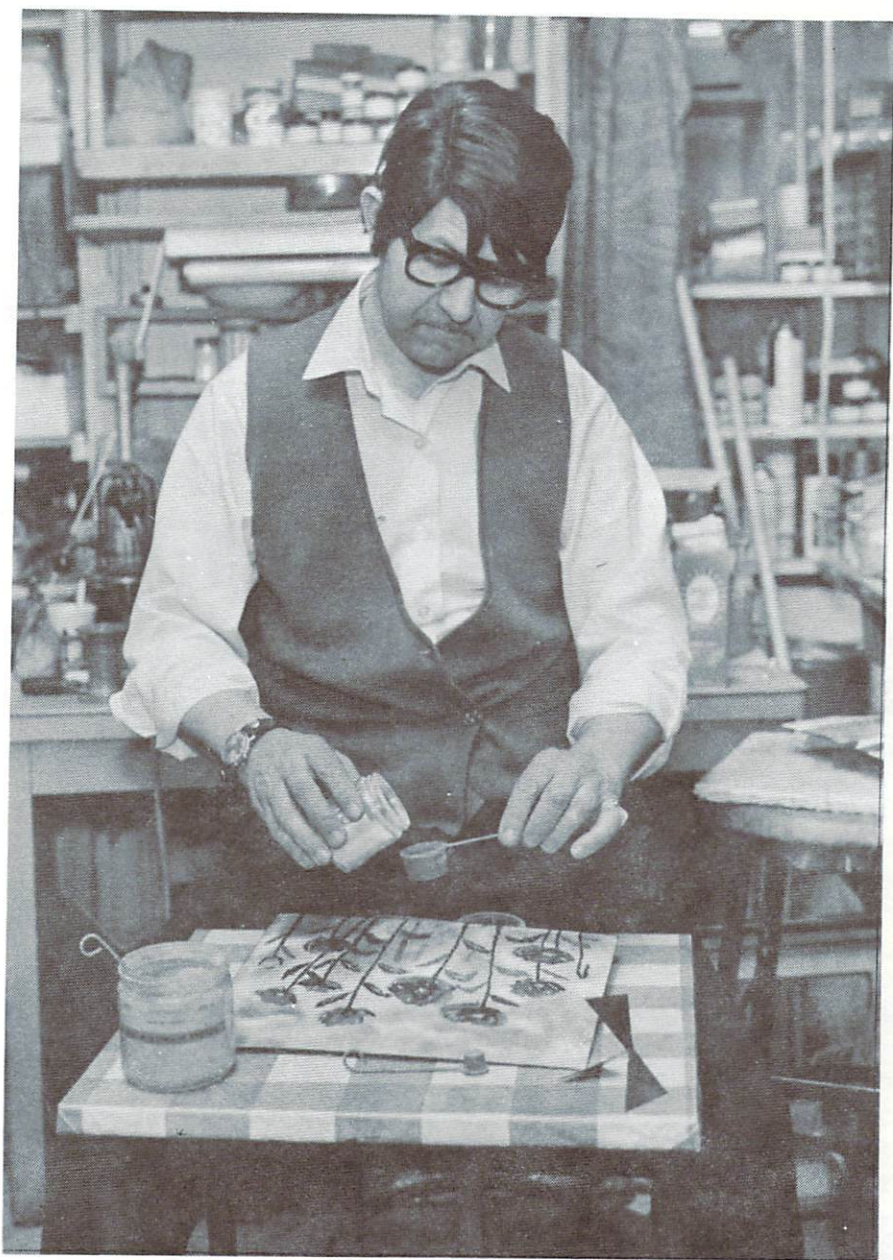
Рисунок відіграє велику роль в образотворчому мистецтві по його форми, натури і пропорції.

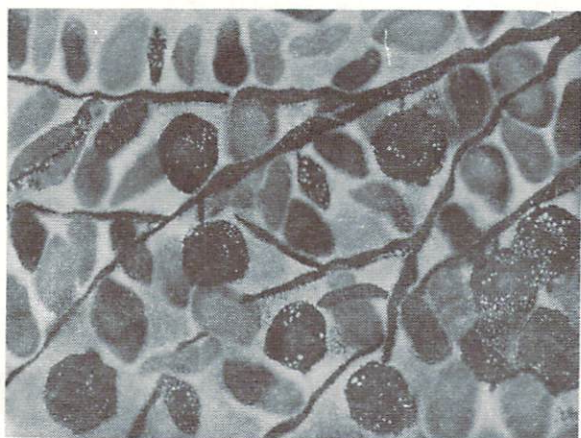
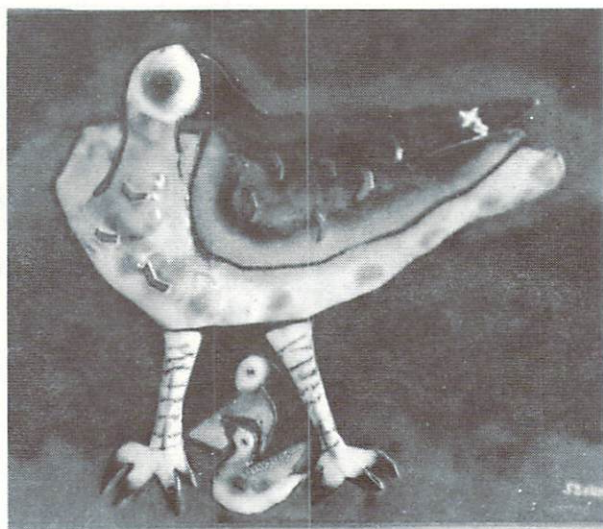
Є інший характер, що ми бачимо в розмазаних фарбах тобто цілий сюжет, який ставить в позу спостережень і спокою.

ЕМАЛІЯ на мистецькому обрії займає своє певне місце. У ЕМАЛІЇ є захована та таємничість, та притамана гра кольорів, що переносить нас в царство чару.

Гармонія фарб, що сяє прохолодною веселкою в народженому творові емалії, в якому втілено творчий дух мистця, цей твір на віки залишається таємницею.

Шонк-Русич

EXHIBITIONS

Large individual and retrospective exhibitions of Szonk-Rusych's works
have been shown as follows:

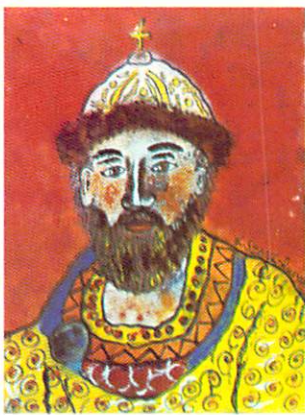
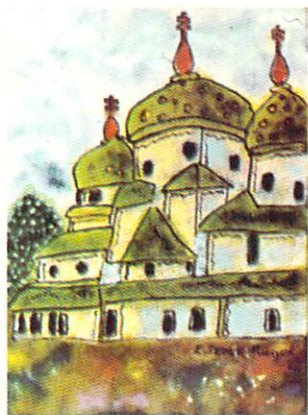
- 1965 — MOSAIC ART EXHIBITION, 12 ST. MARK'S PL. NEW YORK
- 1967 — ENAMEL AND MOSAIC EXHIBITION. UKRAINIAN ART LITERARY CLUB. NEW YORK
- 1968 — ENAMEL EXHIBITION. NORM ENAMEL ART GALLERY. NEW YORK
- 1969 — ENAMEL EXHIBITION. NORM ENAMEL ART GALLERY. NEW YORK
- 1970 — ENAMEL ART EXHIBITION U. A. L. C. NEW YORK
- 1970 — ENAMEL ART EXHIBITION N. E. A. G. NEW YORK
- 1971 — ENAMEL ART EXHIBITION N. E. A. G. NEW YORK
- 1972 — ENAMEL ART EXHIBITION. STATE UNIVERSITY OF N.Y. AT BUFFALO
- 1972 — ENAMEL ART EXHIBITION. MANITOBA THEATER CENTER. WINNIPEG
- 1972 — ENAMEL ART EXHIBITION. FOCUS GALLERY. TORONTO
- 1972 — ENAMEL ART EXHIBITION. BALTIMORE, MARIAND
- 1972 — ENAMEL ART EXHIBITION. NORM ENAMEL ART GALLERY. NEW YORK
- 1972 — ENAMEL ART EXHIBITION. CHORPITA GALLERY. PHILADELPHIA, PA.
- 1973 — ENAMEL ART EXHIBITION. ST. BASIL'S COLLEGE. STAMFORD, CONN.
- 1973 — ENAMEL ART EXHIBITION. NEW YORK CITY COLLEGE. NEW YORK
- 1973 — ENAMEL ART EXHIBITION. TOWSON STATE COLLEGE. MARYLAND
- 1973 — ENAMEL ART EXHIBITION. LIDIA RESORT. WILDWOODCREST, N. J.
- 1973 — ENAMEL ART EXHIBITION. UKRAINIAN WOMEN'S ASSOCIATION. WASHINGTON, D. C.
- 1973 — ENAMEL ART EXHIBITION. UKRAINIAN WOMEN'S ASSOCIATION. CLEVELAND, OHIO
- 1974 — ART EXHIBITION IN GALLERY "EKO" — DETROIT
- 1974 — ART EXHIBITION. UKRAINIAN CULTURAL CENTER. HOLLYWOOD.
- 1974 — FIRST UKRAINIAN FESTIVAL. ENAMEL EXHIBITION. GARDEN STATE ARTS CENTER. NEW JERSEY
- 1974 — ENAMEL SHOW. LIDIA RESORT. WILDWOOD CREST N.J.

PUBLICATIONS ABOUT THE ARTIST SZONK-RUSYCH

- "SVOBODA" Ukrainian Daily, New Jersey
- "AMERICA" Ukrainian Daily, Philadelphia, Pa.
- "NOWY SHLIACH" Ukrainian Weekly, Winnipeg, Canada
- "VILNE SLOVO" Ukrainian Weekly, Toronto, Canada
- "THE MARKETPLACE" Vol. 1 No. 2, March 1972, New York
- "MANHATTAN PROFILE" December 1972, New York
- "WINNIPEG FREE PRESS" November 4, 1972, Canadian Daily, Winnipeg, Canada
- "WINNIPEG FREE PRESS" May 14, 1972, Canadian Daily, Winnipeg, Canada
- "YUNAK" Ukrainian Plast Magazine, Toronto, Canada
- "THE GLOBE AND MAIL" May 27, 1972, Toronto, Canada
- "AVANTGARDE" Ukrainian Magazine, August 1971
- "KRYLATI" Ukrainian Magazine, August 1971, Belgium
- "ART IN FOCUS" Arts magazine, Dec. 1972, Ed. D. Grafly, Phila., Pa.
- "ULSTER KAWNTI TOWNSMEN" July 1970, Woodstock, N. J.
- "HOMIN UKRAINY" Ukrainian Weekly, Toronto, Canada
- "NOTATNYK" January 1974, Ed. L. Lyman, New York
- "UKRAINIAN VOICE" Ukrainian Weekly, Winnipeg, Canada
- "BATKIVSCHYNA" Ukrainian Weekly, Toronto, Canada
- "TOWERLIGHT" Towson State College, Maryland
- "UKRAINIAN FESTIVAL OF ARTS" Booklet, State University of New York, April 1972
- "THE VILLAGER" New York Weekly, June 1968
- "THE GALLERY" Monthly Magazine, New York, December 1970
- "STAMFORD ADVOCATE" Stamford Daily, March 2, 1973

MUSEUM COLLECTORS:

- Ukrainian Catholic Museum in Rome Italy
- Ukrainian Orthodox Museum in Bound Brook, N. J.
- Ukrainian Catholic Museum at Stamford St.
- Ukrainian Museum in Cleveland, Ohio
- Ukrainian Cultural Center in Winnipeg, Canada
- NTS — Shevchenko Scientific Society in New York
- Ukrainian Studies Fund at Harvard University

TEL. 212 - 982-1600

ARTIST K. SZONK - RUSYCH

Norm Enamel Art Gallery

ENAMEL MINIATURE PICTURES AND NOVELTIES

GIFTS FOR ALL OCCASIONS

13 EAST 7TH ST. (BET. 2ND & 3RD AVE.)
NEW YORK, NEW YORK 10003

DAILY: 10 A.M. TO 8 P.M.

CLOSED MONDAYS

